Kolm rolli ruumilaboris

TUDENGIMEESKOND

Planeerimiseksperdid, “Konsultatsiooni tiim”

- Kuni 7 liiget
- Väljakutse loosiga

MENTOR

“Tellija”

- Loob konteksti
- Esindab kindla asutuse ootusi

HINDAMISPANEEL

“Nõukogu”

- Kuulab lahenduse esitlust
- Annab tagasisidet

Ruumilabori protsess

Meeskonnatöö samm-sammult — igal sprindiküsimusel umbes 30 minutit

0 · Tutvumine meeskondades

Meeskonnad said kokku, jagavad rollid ja tutvuvad enne väljakutsega alustamist.

1

Mis on tegelik probleem?

Sõnastame tuumprobleemi. Kirja saab 2–3 põhiprobleemi ja mõjutatud osapooled ning nende vajadused.

~30 min

2

Millised on variandid ja millise valime?

Laual on 2–4 realistlikku varianti tugevuste ja nõrkustega. Valime rolli eesmärkidega enim sobiva põhisuuna.

~30 min

3

Kas lahendus peab vastu aastani 2050?

Vaatame kriitiliselt, kes võidab, kes kaotab ja mis võib pikas perspektiivis valesti minna. Seome lahenduse vähemalt kolme „Eesti 2050“ põhimõttega.

~30 min

4

Vormistage lõplik ettepanek

Koondame töö lõpptulemuseks koos 3–5 põhjenduse ja võtmetegevusega. Valmib selge loogika: probleem → valik → lahendus → mõju.

~30 min

5 · Esitluse ettevalmistus

3 minutit kõige mõjusama idee esitlemiseks

6 · Esitlus paneelile

Lahendust esitletakse Nõukogule

Ootused esitlusele

Tehke kindlasti

- Esitlege 1–3 kõige põnevamat lahendust
- Andke edasi probleem–lahendus–muutus seos
- Olge mõjusad ja kaasahaaravad

Vältige

- Protsessi kirjeldust, mida kõike mõeldi ja arutleti
- Lähteülesande ümberjutustamist
- „Poliitiliselt korrektseid“ loosunglikke soovitusi

Esitluste lingid laaditakse Drive dokumenti.

Ruumilabori väljakutsed

1. Kliimapagulaste vastuvõtt
2. Suur tehas
3. Kahanev piirkond ja koolivõrk
4. Tehnilise taristu areng
5. Elujõuline piiriala

Viis väljakutset

Igas väljakutses lahendavad tudengid ülesannet kahes rollis, kellel on erinevad huvid

1

Kliimapagulaste vastuvõtt

100 000

uut elanikku 5 aasta jooksul

ROLLID

- Vabariigi Valitsus
- Kohalik omavalitsus

2

Suur tehas

1000

töökohta – kõrgtehnoloogiline tehas

ROLLID

- Kohalik omavalitsus
- Arendaja

3

Kahanev piirkond ja koolivõrk

20 aastat

elanike ja eriti laste arvu langust

ROLLID

- Kohalik kogukond (lapsed ja lapsevanemad)
- Kohalik omavalitsus

4

Tehnilise taristu areng

700 M€

ühekordne EL-i investeerimispakett

ROLLID

- Vabariigi Valitsus
- Kohalik omavalitsus

5

Elujõuline piiriala

300 M€

nelja aasta jooksul idapiiri aladele

ROLLID

- Kaitseministeerium ja Kaitsevägi
- Kohalik omavalitsus

Kõigil väljakutsetel

1. Olukord
Taust ja probleem, mis nõuab ruumilisi valikuid

2. Kaks rolli
Erinevate huvide ja ülesannetega osapooled

3. Lõpptulemus
Kuni 5 põhimõtet, põhjendused ja muutuse võtmetegevused

Ühine juhis kõigile rollidele

Üleriigiline planeering „Eesti 2050“

- Lähtuge planeeringu põhimõtetest ja suunistest
- Valige vähemalt kolm põhimõtet, mis on teie stsenaariumi jaoks kõige olulisemad
- Selgitage, kuidas need mõjutavad ettepanekut ja ruumilisi valikuid

Mentori roll

- Esindab “tellija” ootusi ja vaatenurka
- Ei anna lahendusi, vaid aitab märgata ruumilisi seoseid
- Küsimused tekitavad mõtteid – kõiki pole vaja läbi käia

Kui rollide ettepanekud lähevad lahku: millised on eesmärgid, kus tekivad huvikonfliktid ja milliseid kompromisse saab teha?

1 Kliimapagulaste vastuvõtt

PROBLEEM

100 000

uut elanikku 5 aasta jooksul

Eesti peab vastu võtma enneolematult palju elanikke ning tagama kodud, teenused ja töökohad, säästes loodust.

MIDA UUED ELANIKUD VAJAVAD

- Kodud
- Töökohad
- Koolid
- Tervishoid
- Transport
- Avalik ruum

ROLL 1

Vabariigi Valitsus

Riiklik tegevuskava vastuvõtuks

- Kuidas suunata elanikke eri piirkondadesse
- Tasakaalustatud ruumiline areng
- Eluasemed, töökohad, teenused ja ühendused
- Vältida valglinnastumist; arvestada loodust ja kogukondi

LÕPPTULEMUS
Kuni 5 riiklikku põhimõtet + põhjendused + muutuse võtmetegevused

ROLL 2

Kohalik omavalitsus

Vastuvõtva omavalitsuse lahendus

- Kuhu ja millistel tingimustel elanikud asuvad
- Vajalike teenuste tagamine
- Olemasolevate elanike huvide arvestamine
- Elukeskkond, mis toimib ka pikas perspektiivis

LÕPPTULEMUS
Kuni 5 omavalitsuse põhimõtet + põhjendused + muutuse võtmetegevused

PÕHIPINGE

Kiire vastuvõtt ↔ kvaliteetne elukeskkond, loodus ja tasakaalustatud areng

MENTORI KÜSIMUSTE TEEMAD

- Probleemi mõistmine
- Asustus ja elamud
- Teenused ja taristu
- Regionaalne areng
- Loodus ja ruumikasutus
- Rollide konflikt

Kõigile rollidele: valige vähemalt 3 ÜRP „Eesti 2050“ põhimõtet ja selgitage, kuidas need ettepanekut ja ruumivalikuid mõjutavad.

2 Suur tehas

PROBLEEM

1000

töökohta – kõrgtehnoloogiline tehas

Tehas toob töökohti ja maksutulu, kuid vajab suurt maad ning asub väärtusliku looduse ja asustuse lähedal.

LAUDKOND VALIB ÜHE NÄITE

A · Põlevkivi(jäätmete) keemiline väärindamine
Suur maa- ja energiavajadus, raskeveokid, müra, tolm

B · Akukemikaalide tehas
Ohutusriskid, heitvesi, kemikaalide ladustamine, puhveralad

ROLL 1

Kohalik omavalitsus

volikogu ja vallavalitsus

Omavalitsuse seisukoht tehase kohta

- Millistel tingimustel on tehas vastuvõetav
- Piisav kohalik kasu ja mõju piirkonna arengule
- Loodusväärtuste kaitse, hea elukeskkond
- Ohutus-, seire- ja puhveralade nõuded arendajale

LÕPPTULEMUS
Kuni 5 põhimõtet tehase üle otsustamiseks + põhjendused + võtmetegevused

ROLL 2

Arendaja

tehase investori esindaja

Tehase rajamise ettepanek

- Investeeringu tähtsus Eestile ja piirkonnale
- Asukoha sobivus tehase riskiprofiilile
- Vähem mõju rohevõrgustikule ja elukeskkonnale
- Tehnoloogilised, ruumilised ja korralduslikud riskimeetmed

LÕPPTULEMUS
Kuni 5 põhimõtet tehase kavandamiseks + põhjendused + võtmetegevused

PÕHIPINGE

Majandusareng ja töökohad ⟷ loodus, elukeskkond ja ohutus

MENTORI KÜSIMUSTE TEEMAD

Loodus · Asukoht · Ohutus ja riskid · Elukeskkond · Kohalik kasu · ÜRP 2050 vaade

Kõigile rollidele: valige vähemalt 3 ÜRP „Eesti 2050“ põhimõtet ja selgitage, kuidas need ettepanekut ja ruumivalikuid mõjutavad.

3 Kahanev piirkond ja koolivõrk

PROBLEEM

20 aastat

elanike ja eriti laste arvu langust

Õpilasi on järjest vähem ja koolide ülalpidamine kallineb, kuid inimesed soovivad kodulähedast kooli kogukonna keskusena.

MIDA TULEB KOOS VAADATA

- Kus inimesed elavad
- Kuidas nad liiguvad
- Kus teenused paiknevad
- Kus toimub areng
- Piirkonna identiteet

ROLL 1

Kohalik kogukond

lapsed ja lapsevanemad

Kogukonna ettepanek koolivõrgu kohta

- Millistele keskustele ja asulatele piirkond tugineb
- Ligipääs haridusele ja teistele teenustele
- Piirkond noortele peredele atraktiivseks
- Kooli seos elamuarenduse, liikuvuse ja töökohtadega

LÕPPTULEMUS
Kuni 5 kogukonna põhimõtet + põhjendused + muutuse võtmetegevused

ROLL 2

Kohalik omavalitsus

Koolivõrgu nägemus aastani 2050

- Kvaliteetne haridus väheneva õpilaste arvu korral
- Koolide paiknemine ja mõistlik ligipääs
- Koolidega seotud muud teenused
- Valikute mõju piirkonna arengule laiemalt

LÕPPTULEMUS
Kuni 5 põhimõtet koolivõrgu arendamiseks aastani 2050 + põhjendused + võtmetegevused

PÕHIPINGE

Piiratud ressursid ↔ kodulähedane haridus ja piirkonna elujõud

MENTORI KÜSIMUSTE TEEMAD

- Ruumiline vaade
- Laste vaade
- Kogukonna vaade
- Omavalitsuse vaade
- ÜRP 2050 vaade

Kõigile rollidele: valige vähemalt 3 ÜRP „Eesti 2050“ põhimõtet ja selgitage, kuidas need ettepanekut ja ruumivalikuid mõjutavad.

4 Tehnilise taristu areng

PROBLEEM

700 M€

ühekordne EL-i investeerimispakett

Kõike korraga rahastada ei saa ning iga suurem projekt mõjutab loodust, maakasutust ja piirkondade arengut erinevalt.

MILLELE RAHA SAAB SUUNATA

- Transpordiühendused
- Raudtee
- Elektri- ja energiataristu
- Digitaristu
- Muu strateegiline

ROLL 1

Vabariigi Valitsus

700 M€ kasutamise otsus kogu Eesti huvides

- Millist taristut eelisarendada
- Mõju asustusstruktuurile ja piirkondade arengule
- Parem ühendatus, vastupidavus ja julgeolek
- Tasakaal arengu ja looduse säilitamise vahel

LÕPPTULEMUS

Kuni 5 põhimõtet taristuinvesteeringute valimiseks + põhjendused + võtmetegevused

ROLL 2

Kohalik omavalitsus

regionaalne koostöögrupp

Piirkondade ühine ettepanek

- Piirkonna kõige olulisemad taristuprojektid
- Parem side inimeste, töökohtade ja teenuste vahel
- Regionaalsete keskuste tugevdamine
- Looduse kaitse ja võimalikult lai kasusaajate ring

LÕPPTULEMUS

Kuni 5 põhimõtet ühise ettepaneku koostamiseks + põhjendused + võtmetegevused

PÕHIPINGE

Riigi tervikvaade ↔ piirkondade vajadused ja looduskeskkond

MENTORI KÜSIMUSTE TEEMAD

- Taristu ja ruumiline areng
- Regionaalne tasakaal
- Loodus ja maakasutus
- Vastupidavus ja julgeolek
- ÜRP vaade

Kõigile rollidele: valige vähemalt 3 ÜRP „Eesti 2050“ põhimõtet ja selgitage, kuidas need ettepanekut ja ruumivalikuid mõjutavad.

5 Elujõuline piiriala

PROBLEEM

300 M€

nelja aasta jooksul idapiiri aladele

Raha ei jätku kõigeks, seega tuleb teha selged ruumilised valikud, mis mõjutavad piirkonda aastakümneteks.

VALIK (VÕIB KOMBINEERIDA)

„Vähem elatav“ piiriala
Asustus ja teenused piirist eemale; raha seire-, kaitse- ja kriisitaristule

„Rohkem elatav“ piiriala
Eluasemed, töökohad, teenused ja keskused – rohkem elanikke, tugevad kogukonnad

ROLL 1

Kaitseministeerium ja Kaitsevägi

Investeerimisettepanek 300 M€ jaotuseks

- Kaitse- ja kriisitaristu vs kohaliku elu tugevdamine
- Kus asustust tugevdada ja kus arendusi piirata
- Kriisikindlad teed, side-, energia- ja teenusvõrgud
- Julgeoleku, looduse ja elukeskkonna ühildamine

LÕPPTULEMUS
300 M€ jaotuskava kuni 5 suunaga; näita, kus „vähem“ ja kus „rohkem elatav“

ROLL 2

Kohalik omavalitsus

piiriala omavalitsus

Omavalitsuse ettepanek valitsusele

- Millistesse asulatesse ja keskustesse investeerida
- Teenused, töö, eluase ja ühendused, mis hoiavad elanikke
- Vastuvõetavad julgeoleku- ja maakasutuspiirangud
- Toimimine ka pärast 4-aastast programmi

LÕPPTULEMUS
300 M€ ettepanek kuni 5 prioriteediga + ruumiline mõju + võtmetegevused

PÕHIPINGE

Julgeolek ja toimepidevus ↔ elatavus ja elujõulised kogukonnad

MENTORI KÜSIMUSTE TEEMAD

Julgeolek ja ruum | Teenused ja keskused | Ühendused | Loodus ja ruumikasutus | ÜRP 2050 vaade

Kõigile rollidele: valige vähemalt 3 ÜRP „Eesti 2050“ põhimõtet ja selgitage, kuidas need ettepanekut ja ruumivalikuid mõjutavad.

Mentori tööriistakast

Kuidas juhtida tudengimeeskonna tööprotsessi läbi labori

5 olukorda, milleks valmis olla

Rühm jaguneb kaheks leeriks
Küsige, mis on ühine eesmärk, ja suunake kompromissi otsima.

Mõni hääl jääb vaiksemaks
Laske igaühel enne kirjutada oma mõte paberile või postitile.

Liiga palju variante, otsus venib
Kehtestage hääletuseks minut (käega hääletus või kleepsud).

Arutelu kaldub kõrvalteemale
Pange teema „ootenimekirja“ ja tooge fookus tagasi küsimuse juurde.

Aeg hakkab otsa saama
Andke selge ajahoiatus ja aidake valida, mis on lõpptulemuses hädavajalik.

Tööriistad koostööks

- Märkmekleepsud / tahvel
- Nähtav taimer
- Punktihääletus
- Ühine Drive dokument
- Ootenimekiri kõrvalteemadele

Kiirstardi kokkulepped

- Rollid: ajahoidja, kirjutaja, esitleja
- Korraga räägib üks inimene
- ~30 min fikseeritud aeg küsimuse kohta
- Eriarvamuse korral: kompromiss, mitte konsensus